

УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ “ – СКОПЈЕ
ПРАВОСЛАВЕН БОГОСЛОВСКИ ФАКУЛТЕТ
„СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“ – СКОПЈЕ

Дипломска работа

предмет:

Пастирско богословие

тема:

**„Пастирската служба според Светите Три
Светители“**

ментор:

Проф. д-р Ацо Гиревски , протаставрофор

изработил:

Зоран Велковски

досие бр. 1215

Скопје, 2013

Вовед

Пастирската служба според своето значење и мисија што ја има е неспоредливо поголема од било која друга што се извршува на земјата, а место зазема дури и на небесата, па затоа нејзината димензија е небоземна. Господ Исус Христос е Единствениот, Вистинскиот Пастир, а црковните пастири се неговите соработници. Пастирот е повикан да се стави во служба, за да го продолжи делото Христово приведувајќи го кон спасение човечкиот род што е „добра работ“, за која му е дадена голема власт и уште поголема одговорност.

Свети апостол Павле во своите посланија до Тимотеј и до Тит мошне јасно ја искажува возвишеноста на пастирството и дава совети и упатства за раководење со Црквата (*2.Тим. 4, 2.*; *Тит. 1, 5-9*). Врз основа на овие апостолски посланија, светите Оци оставиле богата ризница од напишани дела за пастирската служба.

Светите Три Светители, Св. Василиј Велики, Св. Григориј Богослов и Св. Јован Златоуст се светила кои силно блескаат со својот живот и со своето дело и се ненадминливи пастири на Христовата Црква.

Целта поради која е востановена Св. Тајна (*свештенство*), т.е пастирската служба има основа и во Светото Писмо. Кон таа цел треба да се стремиме бидејќи се состои во „изградување на телото Христово“, (*Ефес 4, 12*) односно со други зборови во благодатно препородување на луѓето и нивното единство со Бога, или по можност уподобување на Бога и соединување со Него. Тоа е служба со голем подвиг, која се одвива во присуство на вечна грижа и љубов Божја од една страна и лута војна, која ја води ѓаволот со приемниците на Божјата благодат. Затоа има многу случаи кога токму оние кои се сметале за недостојни бегале и се криеле знаејќи ја одговорноста која и подлежи на оваа служба.

2) Кратки житија на Светите Три Светители

а) Свети Василиј Велики е еден од најголемите Оци на Христовата Црква низ вековите. Тој е роден 330 година во Кесарија, која била главен град на Кападокија, Провинција во источна Мала Азија. Татко му се викал исто така Василиј, даровит и прочуен кесариски ретор, кој прв го научил својот син на читање и пишување. Мајка му се викала Емилија една од големите жени во христијанството, која рано го вовела своето чедо во добродетелите на Евангелието.¹ Своето образование Свети Василиј Велики најпрво го добил во Кесарија, потоа во Цариград и најпосле во Атина, каде се сретнал со Григориј Богослов (*Назијанин*) и меѓу нив се развило нераскинливо пријателство и длабока духовна врска и блискост.²

Во душата на св. Василиј секогаш се бореле два стремежа, љубовта кон философијата (*жедта кон знаењето*) и љубовта кон аскетскиот живот (*желбата да се оддалечи од светот во тишина и молчење, да се предаде на духовни созерцања*). Откако го завршил своето световно образование во Атина, околу 356 се вратил во родното место каде што примил крштење и внимателно почнал да го дополнува своето христијанско образование, кое го сметал за многу поважно од претходното.³

Свети Василиј Велики го привлекувала желбата за монашкиот живот, особено по преземањето на темелното проучување на Светото Писмо, како и разговорот со сестра му Макрина и познавањето со познатиот подвижник Евстатиј. Василиј го поделил својот имот на сиромашни луѓе и тргнува на Исток во Александрија, Египет и Палестина.

И покрај личната желба за мир и тihuвање, состојбите во Црквите барале од свети Василиј да влезе во клирот и да се зафати со борбата против црковните ереси и поделби. Во 369 година Кесарискиот епископ го ракоположил во ѓаконски чин, а како свештеник бил

¹ протоѓакон Г. Ибришимов, *Духовни бисери од Св. Оци*, Скопје 2007, 91.

² проф. прот. Методи Гогов, *Патрологија*, Скопје 1979, 47.

³ *Енциклопедија православља*, Београд 2002, 37.

ракоположен од Евстатиј-човек навистина добродетелен, но малку учен и во книжевната мудрост неупатен.⁴

Свети Василиј Велики и покрај големата популарност со многу тешкотии станал архиепископ на Кесарија станува во 370 година. За изборот бил пресуден гласот на свети Григориј, таткото на свети Григориј Богослов, кој донесен на носила го дал својот глас и го заложил својот авторитет пред другите епископи.

Во целиот свој живот свети Василиј Велики е испосник, монах и созерцател, обдарен со милостивост, светост и генијалност. Тој епископствувал во еден тежок период, за Црквата, но сепак бил бестрашен борец за верата и пожртвуван свештеник кој секогаш е на располагање на верните. Како последица на слабото здравје од младоста се упокоил во Господа на 1-ви Јануари 379 година. Изгорел во ужасниот пожар кој бесно го зафатил Истокот. Гасејќи го пожарот. Св. Григориј Богослов посведочува дека неговите последни зборови биле кон Бога: „ Во Твои раце го предавам својот дух“.

б) Свети Григориј Богослов Кападокиец, кој бил животен другар и соработник на свети Василиј Велики. Епитетот Богослов му го придале поради неговите проповеди за Бога и Словото, а називот *Назијанин* (што многупати се среќава во теолошката литература), го добил по градот Назианз каде е роден. И неговиот татко бил епископ.⁵ Свети Григориј е роден во првата половина на 4 век (330- 329) во малото кападокијско место Арианз, близу до градот Назианз, од татко Григориј, кој отпрвин бил многубожец, виден администратор, а подоцна станал и епископ. Мајка му се викала Нона, христијанка и прекрасна жена.

Своето образование Св. Григориј го завршил во Кесарија Кападокијска каде што за прв пат се запознал со свети Василиј Велики. Оваа средба е историска и промислителна за нивно добро, за чест на нивните домови и за слава на православието. Силен ум и духовна жед го поттикнала момчето кон уште поголем степен на своето образование. Тој заминал во Кесарија Палестинска која била мошне важен културен, политички и економски центар

⁴ Јустин Поповиќ, *Житија светих*, Ваљево 1991, 385.

⁵ *Енциклопедија православља*, Београд 2002, 40

на целата света земја кадешто Св. Григориј ги слушал лекциите по красноречивост на славниот ретор Теспиј.⁶

Од татковите раце примил крштење, а тогаш имал повеќе од 30 години. Поради видните потреби, татко му го ракоположил за презвитер, и истовремено се подготвувал за чин епископ. Но, Св. Григориј го избегнувал тој чин и се повлекол во осамеништво во Василиевиот манастир во Понт. Св. Василиј Велики му понудил да го преземе раководењето со малата епископија во Сасим, но тој не го прифатил неговиот предлог. Против негова волја Василиј го хиротонисал во епископ, но тој набргу се повлекол далеку меѓу ридиштата така што никогаш не застанал на својата епископска катедра. Многу подоцна по молба на своите пријатели ја прифатил пастирската служба во епископијата во Назианз, но се одалечил повторно во Селвкија и Исаурија поради молитвен и аскетски живот.

Тој бил благ човек со мека душа, лесно се раздрагивал и лесно се стишувал. Преку целиот живот го следело едно постојано колебање и двоумење. Се упокоил 389 година и бил погребан во Назианз. По многу години неговите мошти се пренесени во Цариград.

в) Свети Јован Златоуст е Христов пророк, апостол, подвижник и маченик, според зборовите Јустин Келиски, Св. Јован бил живо подвижно Евангелие.⁷ Ретко кој меѓу црковните Оци доживеал таков крстоносен пат како вистинскиот Христов следбеник Златоуст.

Тој е роден 345 година. Потекнува од отмено и благородничко семејство. Неговите родители се викале Секунд и Антуса. Татко му се упокоил по неговото раѓање. Основното образование го добил од својата мајка која останала вдовица на 20 годишна возраст. На 18-годишна возраст свети Јован Златоуст се предал на изучување на Светото Писмо и христијанското богословие, во антиохиското монашко училиште, кое го водел прочуениот егзегет Диодор Епископ Тарсијски.

⁶ Протоѓакон Г. Ибришимов *Духовни бисери од Св. Оци*, Скопје 2007, 147-148.

⁷ Атанасие Јевтиќ, јеромонах, *Источни оци и писци*, Београд 1984, 214.

Во 381 година Мелетие Антиохиски го ракоположил Јована за ѓакон, а набрзо потоа се упокоил, па неговиот наследник Флавијан го ракоположил за свештеник. Почнал да го преведува и толкува евангелието на народот онака како што никој пред него тоа не го правел поради тоа собирал во храмовите мноштво народ. Познат како голем беседник, Св. Јован Златоуст бил повикан во 397 година на архиепископската катедра во Цариград, каде што ја извршувал својата пастирска служба со апостолска ревност. Но, сето тоа не траело долго. Неговата положба била посебно отежната по погубувањето на Европиј – првиот царски министер и тогаш сета власт во свои раце ја зела царицата Евдокија, која Златоустовите проповеди ги сметала за лична навреда.

Свети Јован Златоуст се упокоил во местото Комане на 14 Септември 407 година изговарајќи ги зборовите: „*Слава Му на Бога за се*“. Поради неговиот ораторско – реторички талент, бил наречен „*Златоуст*“⁸ Се раскажува дека една од неговите ревности слушателки по една негова пламена проповед извикала: „*Твојата уста е златна*“. Никој не говори, така како што говориш ти. На тој начин го добил епитетот Златоуст.

Неговите свети мошти се поделени. Главата се чува во успенскиот храм во Москва а телото во Ватикан во храмот свети Петар.⁹

⁸ Проф. Прот Методи Гогов, *Патрологија*, Скопје 1979, 140.

⁹ Др. Душан Јакшиќ, *Живот и учење Св. Јована Златоуста*, Сремска Карловица 1934, 44.

3) Заедничкото празнување на Светите Три Светители

Светите Три Светители, Василиј Велики, Григориј Богослов и Јован Златоуст имаат секој посебен ден на празнување според календарот на Св. Православна Црква Светите Три Светители, секој одделно имаат ден за празнување во месецот јануари, и тоа: Св. Василиј Велики се празнува на 1-ви јануари, Св. Григориј Богослов на 25-јануари и Св. Јован Златоуст на 27-ми јануари.

Заедничкиот празник е востановен во XI век за време на владеењето на царот Алексиј I Комнен (1081 – 1108). Тогаш настанала полемика меѓу народот за тоа кој од овие тројца светители е поголем, по светост, учење, и по беседништво, па некои од нив се нарекувале Јованити, други Василиевци, а трети Григоријевци.¹⁰ Св. Василиј Велики го воздигнувале поради неговата чистота и храброст, Св. Григориј Богослов поради неговиот недостижен длабок ум во богословската наука, а пак Св. Јован Златоуст за неговата чудесна красноречивост и јасни изложувања на верата.

Но, за да се дојде до решение на овој спор се јавила Божјата милост која била во полза на Црквата, а за уште поголема слава на Св. Три Светители.

Епископот Јован Евхаитски (14. Јуни) имал видение во сон, најнапред му се јавиле сите светители одделно во голема слава и неискажлива убавина, а потоа се појавиле сите заедно. Тогаш му рекле: „Ние сме еднакви пред Бога, како што гледаш, помеѓу нас нема делење, ниту било какви меѓусебни противречности. Секој од нас одделно во свое време, поттикнат од Божествениот Дух, напишал поуки за спасение на луѓето. Тоа што го имаме научено сокриено, го имаме јавно предадено на луѓето. Меѓу нас нема ниту прв ниту втор, ако ти се повикуваш на еден, тука се и останатите двајца. Затоа заповедај им на оние кои се препираат за нас, да ги прекинат споровите, бидејќи како во животот, така и смртта ние се грижиме за да ги приведеме кон мир и едномислие краиштата на вселената. Имај го ова во предвид и соедини еден ден за наш спомен, и како што ти прилега тебе состави ни служба, а на другите пренеси им дека пред Бога имаме еднакво достоинство.,”¹¹

¹⁰ Лазар Мирковиќ, *Хертологија*, Београд 1961, 103.

¹¹ Монах Тадија, *Пролог*, Београд 1984, 76.

Ова убаво видение било причина спорот да се решил, па така бил одреден датум *(30 јануари / 12 февруари, 1084)* како заеднички празник за сите тројца светители.

Нивното овоземно живеење е богатство од возвишени чувства, силна волја и света мудрост, украсени со небесни добродетели. Животот и делото на Св. Три Светители се букет од вечно живи благоухани цветови, кои со својата свештена арома будат желба за големи христијански подвизи и ја вознесуваат душата кон Бога.¹²

¹² Маджуров, *Светите Три Светители у античната култура*, Софија 1988, 308.

4) Историско-духовниот амбиент на IV век

Почетокот на 4 век е најава за нова епоха во животот на Црквата. Значаен меѓник во историскиот пат на Христијанската Црква е 313 година кога рамоапостолниот кесар, Константин Велики, со Миланскиот едикт за прв пат во царството и дал слобода на дотогаш забранетата и прогонувана христијанска вера, преку која сега империјата го примила светото крштеание.

Црквата излегла од својот принуден затвор и под своите свештени сводови, го примила античкиот свет. Но, тој свет во неа ги внел и своите немири, сомнежи и соблазни, нанесувајќи и голема тага и голема гордост.¹³ Наследниците на Константин Велики ја продолжиле политиката на зближување меѓу Црквата и Државата, со исклучок на Јулијан Отпадник (361-363).¹⁴

И покрај тоа што цезаропапизмот во Византија никогаш не бил официјално прифатен, сепак не изостанале и силните обиди на одделни автократори како негови претставници да се мешаат во животот на Црквата.¹⁵

Времето на големите и славни победи за Црквата, било и време на големи искушенија и неволји. Многу често во оваа епоха исповедниците на Православието својот животен пат го завршувале во окопи и темници, прогони, презирања, но на крајот биле овенчани со маченички венец.

За конечна победа уште било рано да се зборува. Процесот на надворешна христијанизација бил побрз, отколку оној на внатрешната христијанизација. Ова кажано со јазикот на евангелието се изразуvalo со зборовите на „ново вино во стари мевов“.. Новите христијани со паганска душа со радост ја примале христијанската вера на

¹³ Г.Флоровски, Источни Оци 4 века, Хилендар 1997, 11.

¹⁴ Василии Василиевич Болотов, 1913, 73.

¹⁵ Александар Шмеман, 1994, 106-107.

периферијата на своето битие. Паганството пак било сеуште витално, посебно во аристократските и академските кругови.¹⁶

Надвор од црковната ограда се практикувал пагански живот. Паганските храмови се уште биле отворени, луѓето ги учеле паганските учители, кои ја отвориле полемиката за христијанството. Познатиот оратор, Ливаниј се уште можел да говори за својот роден град, како дом на боговите. Сепак паганските култови биле на изумирање во христијанската империја. Јулијан Отпадник бил разочаран кога видел дека познатиот храм на богот Аполон во Дафне, близу Анитохија, за време на храмовата слава бил празен.

Црквата во моментите на триумф и победа доживува морален пад. Таа е квантативно есхатолошка насоченост, кон Небесниот Ерусалим, а сè поголема е приврзаноста кон земниот град од овој свет.

¹⁶ Трајанов Кирче, Реторика во проповедите на Св. Јован Златоуст, Скопје 2012, 5-6

5) Пастирската служба според св. Василиј Велики

Неговото светителствување е еднакво со послушанието на ангелите, добродетелите на патријарсите, со ревноста на пророците, со усрдноста на апостолите, со тврдоста на исповедниците и со жртвата на мачениците. Тој бил челникот на Кападокиската тројка, која ги доразјаснила, дооформила и запечатила во дух и во буква, основните вистини на православната вера и на евангелскиот морал. Неговите творби сведочат дека од рани свештенички години па сè до својата смрт, тој најревносно го благовестувал словото Господово.

Како голем пастир Свети Василиј Велики за пастирите вели: „Пастирите треба да бидат како апостолите и служители Христови и верни на Божјите тајни, исполнувајќи ги со слово, со дела и со јака сила Господовите наредби. *„Секој човек нека не смета нас за служители Христови и управници на тајните Божји“ (1. Кор. 4,1) „Вие сте светлината на светот“ (Мат. 5, 14);* Тие треба да бидат сол на земјата – сите, кои се присоединуваат со нив, се обновуваат со дух за непропадливост и преку небрежност кон суетниот свет се уверуваат во надежта за вистински живот; Пастирите треба да бидат проповедници на царството небесно, за да се уништи оној кој е носител на гревот, и ја држи власта на смртта. *„И одејќи, проповедајте и кажувајте дека се приближи царството небесно“ (Мат. 10, 7).*¹⁷

Духовниот учител-Тоа е човек кој што на земјата го претставува Спасителот, и е како посредник меѓу Бога и луѓето, и свештенодејствува пред Бога за спасението на нему довереното стадо.¹⁸

Свети Василиј Велики објаснува какви треба да бидат свештениците кога ги извршуваат светите тајни, а посебно кога тие сакаат да пристапуваат пред св. Престол, заради принесување на бескрвна жртва. За тоа треба посебна подготовка, која се состои во следново:

¹⁷ Протоѓакон Г. Ибришимов, *Духовни бисери од светите отци*, Скопје 2007. 100, 101 и 139.

¹⁸ Сливенски митрополит Иоаникий, *Размишления за пастирското служение*, Сливен 2000, 145.

1. Свештеникот да биде потполно слободен и овластен во вршењето на Богослужбите. Оној кој е под забрана за епитрахил или по судски пат му е одземено правото за чинодејствување, во никој случај не смее да служи ни св. Литургија, ниту да ги извршува светите тајни и обреди.

2. Свештеникот секогаш кога служи св. служба треба да се воздржува од јадење и пиење, а уште подобро би било таа вечер да не вечера и алкохол воопшто да не пие т.е. после полноќ во уста ништо да не стави. Кој ќе го прекрши ова правило, па така подговен и мамурен тргне да служи света Литургија, страшно би се огрешил од светињата на страшните тајни, би се натоварил со тежок грев и би добил уште поголема одговорност и казна од неподмитливиот Судија – Бог. Кој ќе тргне во пијана состојба да пристапи на св. Олтар и св. Служба не знаејќи што прави и што чита, тој не само што би предизвикал соблазна кај присутните и не би ја извршил св. Служба правилно, туку таквата Литургија не би била тоа што треба да е и. Свештенодејството има свое значење, важност и сила, само ако свештеникот работел и сработил при чиста свест и здрав ум и значењето на истото е во славата Божја и за спасението на верните.

Почестите кон името на Св. Василиј, се целосно заслужени. Тоа не ја менува ниту ја намалува практична примена на неговите познавања како пастир на црквата. Значи тој бил теоретичар ама повеќе се осврнувал на пастирското дејствување со дела. Така неговите дела секогаш имале морално – практичен карактер и биле службено орудие, помошно средство за поуспешно и по плодородно пастирско служење. Тој вели : „Во мене една е целта, да се принесам, приведам во зидањето на црквата. Таа обврска е несомнено важна по силата на воспитното влијание врз паството, ако пастирот одблиску и непосредно се состанува лице во лице кон со своето паства и пред нив ја открива својата душа, тој се појавува пред паството остава впечаток не како учен – пообразован, не како оратор, туку како човек, наставник – раководител, пред се како морална личност.¹⁹

Во периодот на својата свештеничка служба Свети Василиј Велики се покажал како вистински црковен пастир. Иако имал слабо здравје уште од детството, тој во

¹⁹ Георгиевский В. *Св. Василий Великий как пастырь и учитель церкви*, Санкт-Петербург 2009, 4-5.

животниот и монашкиот подвиг изградил цврста волја, одговорност и големо христијанско трпение и сето тоа го ставил во служба на Бога и луѓето. Тој бил човек целосно посветен на Црквата и народот, на свештенството а посебно и на монаштвото. Го препознале тоа во него и го следеле верно и искрено.²⁰

Пред читателите живо застанувал односно се претставувал во сето свое величие на моралноста, на значаен пастир – воспитувач. Во делата, вели неговиот житиеписец архимандритот Порфириј, јасно ни ја открил ревноста, грижливоста на Св. Василиј за доброто на целата Црква, за сочувувањето на вистинската вера и еднодушноста кон браќата, длабокото сострадание кон несреќните, мудроста во управувањето со делата на црквата, великодушноста кон сопствената сиромаштијата, строгоста кон наглие престапници, а исто така и неговата скромност, строгото воздржување, мирољубивото обраќање кон непријателите и пламената дружба со луѓето достоини за пример.

Делувањето на пастирот во сферата за грижата на душите не се ограничува, но се простира многу подалеку, вклучувајќи го во себе целиот збир на животните услови, збирот на нештата, под чие влијание се изградува извесен начин на живот, не само општествениот, туку и приватниот, индивидуалниот проникнувајќи и осветлувајќи ги сите темни агли на својот свет, духовниот и душевниот свет на човекот. Релациите без разлика тие дали се социјални, општествени или други се пронаоѓаат на полето на световната мудрост и земните интереси, и не се доближуваат со религиозно–моралните должности на христијанинот, во чиј состав остануваат предмет на пастирската грижа, во кругот на земните односи, и неопходно го испитува нивното влијание врз својот духовно-морален напредок. Тогаш се разбира должноста на пастирот е да ги насочи и морализира тие односи во полна хармонија со главните и повисоките цели на човекот христијанин.²¹

Неуспесите во животот, растројството на животниот механизам таканареченото телесно зло, бара посебна пастирска грижа, бидејќи тоа зло го разрушува спокојството на човекот и во него буди униние (*мрзеливост, очајание*). Одговорноста на пастирот е оладена, а таа одговорност односно невнимателност се отсликува на неговото паства.

²⁰ Атанасије Јевтиќ, јеромонах, *Источни оци и писци 4. и 5. Века*, Београд 1984, 89.

²¹ Георгиевский В. *Св. Василий Великий как пастырь и учитель церкви*, Санкт-Петербург 2009

Невнимателноста страшно може да ја поткопа љубовта и довербата кон пастирот, и да го парализира успехот на неговото дејствување.

Во моментите на негрижа за пастирот би било навистина страшно да им говори на слушателите за вистинското христијанско учење, тогаш кога нивните души се нападнати од неволји и тага. Тој треба да делува како „*добриот Пастир кој ги прозива по име своите овци*“ и секој во него да гледа свој другар, ангел, утешител и помошник во секоја неволја.

б) Пастирската Служба според Св. Григориј Богослов

За пастирската служба Свети Григориј Богослов го изговорил неговото познато „Слово за пастирското служење“. Во ова слово светителот нагласува за достоинството, неопходноста од сериозно подготвување за примањето на свештеничкиот чин, но и за големата одговорност на оние кои го примаат чинот недостојно. Тој се повикува на поредокот на човековото тело, па вели дека и во Црквата треба да биде така. Едни треба да бидат духовни оци и потчинети, а други пастири и учители кои се должни и по својот добродетелен живот да бидат над својата паства. За оваа служба светителот нагласува дека се потребни луѓе кои достојно ќе ги извршуваат светите тајни повикувајќи се на зборовите од пророк Осија 3,4, каде се нагласува дека за примањето на овој чин е потребно систематско умствено и морално подготвување. Оние кои недостојно стапуваат во оваа дејност сами се осудуваат, бидејќи ова свето дело треба да се извршува од лица кои се со чисти раце и свети души. Тој пишува : „*Не е исто да пасеш стадо овци и волови и да ги раководиш човековите души*“ нагласувајќи т.е. заклучувајќи дека со ракополагање на пастири, недостојно подготвени и порочни луѓе – значи да се зголеми злото и порочноста во светот.²²

Светителот порачува: Особено вас, служителите на олтарот, ве советувам да не бидете око исполнето со темнина, за да не се покажете први во порочниот живот. Затоа нека сјае твојот живот! И не обрнувај никакво внимание на тие кои злоставуваат врз тебе, бидејќи невозможно е, потполно невозможно зашто добродетелните луѓе немаат многу непријатели.²³

Пастирот по своето ракополагање веднаш стапува на должност во својата парохоска Црква и на тој начин станува нејзин духовен татко. Тој треба да е подготвен веднаш да го започне обработувањето на Христовото лозје- да сади да чисти, да полива и да подрежува, односно да проповеда, да поучува, да ги лекува болните во верата и да ја брани Господовата вистина. Пастирот треба да има детски ум и детско однесување за оние на кои им ги проповеда основните христијански вистини, а за другите кои се со

²² Проф, прот. Методи Гогов, *Пастирско богословие*, Скопје 1981, 214.

²³ Сливенски митрополит Иоаникий, *Размишления за пастирското служение*, Сливен 2000, 148.

поголемо познавање на светата вера да им ги подлабоките тајни. Треба да знае да биде пријатен во разговорите со луѓето, без разлика на која религија да и припаѓаат,, а со таа пријатност да ги придобие во вистинската религија, па дури и да знае и преку шегите да поучува.

Свети Григориј прави прекрасна споредба за телесниот лекар и духовниот лекар кога вели: „ *Лекарот на телото води сметка за болното место, случајот, возраста, годишното време и според тоа ги препишува лекарствата*“. Но, многу е потешко да се лекуваат душите, духовното лекување е да се најде болната душа, да се отргне од светот и да му се предаде на Бога, за да се запази Божјиот образ во неа, да се поткрепи ако е во опасност, да се поправи ако е повредена, да се насели во неа, и во срцето Христос преку Светиот Дух (*сп. Ефес. 3, 17*).²⁴

Душата на човекот е наклонета повеќе кон злото отколку кон доброто (*сп. Рим. 7, 15-24*). Таа наклонетост за да се обрати во спротивната т.е вистинската страна, пастирот е должен своите парохијани да ги учи за суштината на гревот и грешноста, како и за виновноста на грешниците пред Бога и пред луѓето. Тие стануваат грешници затоа што не ги знаат Божјите вистини и закони. На нив пастирот треба да гледа како на болни и постојано треба да им говори за Бога, за Неговата љубов кон нив, иако потпаднале во грев и за тоа како тие треба да живеат, а со тоа да му угодат на Бога. Пастирот не треба да ги обвинува за нивниот неморален живот, туку трпеливо да ги поучува. Оваа задача е тешка не само за грешниците, туку и за пастирот. Грижата на пастирот е во зависност од гревот и состојбата на грешниците. Тој треба да ја бара причината за гревот и да се обиде да го ослободи од него. За да има донесе позитивни резултати од пастирот се бара од него тој да располага со мудрост, тактичност и постојаност, зошто Христовата Црква не е заедница само на праведници и светиини, туку и за оние кои се паднати во големи гревови.²⁵

Како на различни тела што не се даваат еднакви лекарства и храна, така и душите се лекуваат на различен начин. Доказ за тоа се болните луѓе. Понекогаш пастирот треба да покажува гнев, но без да се гневи, да пројавува презир, но без да презира, да губи надеж,

²⁴ Проф, прот. Методи Гогов, *Пастирско богословие*, Скопје 1981, 215.

²⁵ Исто. 149.

но да не се откажува во зависност од тоа каков степен е карактерот на секој од оние на кои им е потребна помош. Поради тоа добриот пастир има толку многу работа, зошто е должен добро да ги познава душите на својата паства, и да се раководи по законот на правилното пастирство, кое што би било достоинство за еден вистински Пастир.²⁶

Свети Григориј Богослов бил првиот источно – христијански писател, што напишал специјален трактат за свештенството. Писателите кои биле пред него таа тема ја разработувале одвреме навреме и делумно. Трактатот е напишан во почетокот на неговата пастирска дејност, набргу по свештеничката- ерархиската хиротонија. Според основните теми на трактатот, може да се согледаат главните аспекти и начинот на кој Св. Григориј го разбирал свештенството.²⁷

Според неговото учење неопходноста на свештенството произлегува од ерархиската структура на Црквата, која е тело соединето со главата - Христос. Таа идеја, која се наоѓа кај Св. ап. Павле, го вдахнува- инспирира Св. Григориј. За рамислување за поредокот (*taxis*) како основа на целото битие на Црквата, кадешто како во војската- армијата има началник и подчинети како во стадото што се пастирот и стадото. Присуството на свештенството и епископството го гарантираат единството на Црквата како организам, во кој секој член ја извршува својата функција.²⁸

²⁶ Сливенски митрополит Иоаникий, *Размишления за пастирското служение*, Сливен 2000, стр.149-150.

²⁷ Алфеев, *Священство, Епископство. „Пастырь Добрый.“*

⁴⁸ Исто.

7) Пастирската служба според Свети Јован Златоуст

Свети Јован Златоуст се смета за еден од столбовите на Светата Црква. Но, тој не се решил така лесно да го прифати свештеничкиот чин. Откако живеел извесно време во пустина и строго се подвизувал, под влијание на своите пријатели, се одлучил да биде ракоположен за свештеник.

Иако бил многу сторог аскет и монах, сепак повеќе ја ценел свештеничката служба отколку аскетизмот и монаштвото.

Во книгата „*За свештенството*“ Златоуст напишал: – *оној кој сам живее во аскеза, си користи самиот за себе, а користа од пастирската служба се простира на целиот народ.*²⁹

За големото достоинство на пастирското служење Свети Јован Златоуст вели: „*Свештенослужењето се врши на земјата но има небесен поредок, и тоа е навистина така. Зошто таа служба не ја востановил ниту човек, ниту ангел, ниту архангел, ниту било која создадена сила, туку самиот Утешител и ја поверил на оние кои се се уште во тело за да ја претставуваат ангелската служба.*“³⁰

Свети Јован Златоуст свештеничката власт ја смета за најголема, бидејќи свештениците уште на земјата ги вршат небесните работи. Пастирот мора да има чиста душа, да не се лиши од благодатта на Светиот Дух т.е од благодатта на свештенството. Тој вели „свештеникот мора да има почиста душа и од сончевите зраци, за да не го остави беспомошен и да не му ги (*узмугне*) зборовите „*а јас веќе не живеам, туку во мене живее Христос*“.³¹

Светителот ни укажува дека свештеникот треба добро да го познава Светото Писмо и догматското учење на Црквата и во случај на било каков догматски спор да го покаже своето знаење и вештина, затоа што оној кој имал можност да учи други мора да биде највешт во ваквите расправи.

²⁹ Душан Н. Јакшиќ, *Живот и учење Св. Јован Златоуст*, Сремски карловци, 1934, 227.

³⁰ Игумен Тихон, *Узвишеност свештенослужење, манастир-Хилендар*, Света гора Атонска, 2000, 136.

³¹ Душан Н. Јакшиќ, *Живот и учење Св. Јован Златоуст*, , Сремски карловци, 1934, 228.

За пастирската служба Свети Јован Златоуст има напишано дело „Шест слова за свештенството“, кое е од голема важност за секој пастир.

Ова негово дело е напишано кон крајот на четвртиот век во дијалоска форма. Според својата содржина и силната порака што ја носи е секогаш актуелно и современо. Тој потенцира дека кон возвишеноста на благодатното богослужение и пастирството на душите треба да пристапуваат личности со етички и морални квалитети со нагласени душевни сили и истрајности.

Во првата книга е претставен меѓусебниот однос на Св. Јован Златоуст со Свети Василиј Велики, но од друга страна е изложена вистината на епископскиот чин.

Во Втората книга е потенцирана љубовта кон Христа, како база врз која се јакнат душевните сили на пастирот потребни за борба против лукавиот непријател, за да го одбрани стадото Христово, кое е стекнато со пролевање на Неговата пречиста крв.

Третата книга се однесува на свештенството воспоставено од Господ Исус Христос, како „добра работа“. Во пастирот изобилно треба да биде „Словото Христово“ (Кол. 3, 16) и да го краси знаењето, да биде постојано буден, пазејќи го своето паство за кое ќе дава одговор на Страшниот Христов Суд. Мошне силно Св. Јован Златоуст го опоменува црковниот учител во четвртата книга. Тој треба постојано да го чита Светото Писмо и да биде вешт не само за него туку и за други книги. Од пастирот се бара постојана будност и внимателност, за да ја зачува чиста и неизвалкана својата душа од надворешните негативни влијанија.

Всушност Златоуст ни порачува дека богоугодноста на поуките треба да биде негова единствена цел, зашто награда ќе му биде неговата чиста совест, која лесно може да се помати од пристрасноста кон „народната слава.“

Во шестата книга се изобразува ликот на пастирот како војник Христов, кој војува против земните слабости на луѓето и против страшните поднебесни зли војски на лукавиот.³²

³² Свети Јован Златоуст, *Шест књига о свештенству*, Вршац 2001.

Тешкотиите на пастирството особено се поврзани со лекувањето на душите. Пастирството бара големи подвизи. Свети Јован Златоуст истакнува дека не е лесно да се раководи телото, но раководењето на душата е илјадници пати потешко. Борбата на пастирот не е со волци, туку е многу поопасна. Тој го наведува она место од Павловото Послание на Ефесјаните, во кое се наброени духовните непријатели (*сп. Еф. 6, 12*), па вели: „ *Гледаш ли колку се многу непријателите што го напаѓаат Христовото стадо*“. Духовните болести не можат да се видат, а навистина е тешко да се лекуваат кога не се знае кои и какви се тие. Затоа за ова е потребно големо знаење и искуство. Пастирот треба да има длабока мудрост, за да ја согледа вистинската состојба на грешната душа и да и го даде соодветното лекарство. И најмала грешка за состојбата на грешната душа може да ја направи полоша.³³

Пастирот како посредник меѓу Бога и народот Божји станува причина од која зависи успехот во мисијата за духовна преобразба на луѓето според евангелските начела и вредности. Според Свети Јован, духовниот пастир е човек кој на земјата го претставува Спасителот и кој се јавува како посредник меѓу Бога и луѓето и свештенодејствува пред Бога за спасение на довереното му стадо.³⁴

Изборот на пастирите, кои треба да бидат достоинствени за делото што се очекува од нив, Златоуст го третира како критичен момент, кој треба да ја засега секоја црковна заедница, бидејќи последиците од неговата работа, биле и позитивни и негативни, директно се рефлектираат на целата заедница. Како што пастирите се должни да се грижат за христијаните, така и тие се должни да ги почитуваат свештениците. Ако и тој, заедно со неверните, започне да ги понижува, работите нема да му одат на добро. Доколку кормиларот е во добра душевна состојба, тогаш и патниците на бродот се во безбедност, меѓутоа ако тој падне во тага, поради понижување и омраза од сопатниците, нема да може да биде внимателен како порано и нема да може да делува според својата способност и без да сака ги остава во опасност патниците. Затоа треба да им се искажува и љубов и почит и со тоа да се добие голема награда од Бога.³⁵

³³ Проф. прота Методи Гогов, *Пастирско богословие*, Скопје 1981, 217.

³⁴ Мит. Иоанкии *Размишленја за пастирското служение*, 2000, 145.

³⁵ протоѓакон Г. Ибришимов, *Духовни бисери од светите отци*, 2007, 66-67.

Свети Јован Златоуст вели: Дејноста на пастирот е разновидна и многострана, но сепак пастирските задолженија можеме да ги поделиме во три оддела: 1) *Проповедништво*, 2) *извршување на светите тајни и богослужбите* и 3) *духовно раководење*. Оваа поделба се базира врз основа на зборовите што им ги упатил Спасителот Господ Исус Христос на Своите ученици по Светото воскресение, во Галилеја, каде што биле собрани, велејќи: „*Ми се даде секаква власт на небото и на земјата. Одете и научете ги сите народи, крштевајќи ги во името на Отецот и Синот, и Светиот Дух, и учејќи да пазат сè што сум ви заповедал*“ (Матеј 28, 18-19).

Овде ќе се задржиме на две мошне важни Златоустови препораки. Првата е дека свештеникот треба да поучува главно со проповед-со зборови, а тоа што го зборува - да го применува во животот, односно да поучува со својот личен пример.³⁶

а) Проповедта е толку важна колку и личните примери. Таа е оружје, храна, таа е чист воздух, со неа секој треба да се послужи, и ако тоа не помогне, сè друго е залудно. Со неа се подига душата која паднала, со неа се пополнуваат недостатоците, со неа може да се прави сè за здравјето на нашите души. Затоа, ако човекот искривено верува, тука големо значење има зборот - здравата проповед, не само за своја сигурност, туку и за надворешна одбрана.³⁷ За лекување на грешната болна душа постои многу ефикасен лек, а тоа е поучувањето со збор – здравата проповед, што треба секој свештеник преку целото свое служење да ја практикува. „*Јас сум токму затоа свештеник да поучувам и да поучувам*“³⁸ Со други зборови свети Јован Златоуст забележал: „*Ако некој (во христијанската црква) се одликува со своето красноречие, нема да го слави само него, но целата Црква*“, бидејќи нема да кажат тој и тој е добар, туку „*Црквата има одличен учител- проповедник*“³⁹. А ако тоа го доживее, тоа значи успех за Црквата, бидејќи како што вели о. Монсабре: „*Свештеникот претставува јавна личност и уста на целата Црква*“⁴⁰. Со примерот на својата проповед Златоуст ги поучува пастирите проповедници строго да внимаваат на логичното изнесување на вистината, оти обично од познато се оди

³⁶ Протаставрофор. Д-р Ацо Гиревски *Пастирско богословие*, Скопје 2011, 351-352.

³⁷ Св. Јован Златоуст, *За свештенството*, книга 4, глава 3.

³⁸ *О дужностима парохијскиех свештеника*, Задар 1897, 7.

³⁹ Д. Јакшиќ, *Цит. Дело* 70.

⁴⁰ Жан Луј Монсабре, *Свештеничко достоинство*, Скопје 1940, 22.

кон непознато, од полесно кон потешко. Мора да се води сметка за интелектуалното ниво на слушателите. А и мајката кога го „одбива“ своето дете, веднаш не му дава тврда храна, туку постепено го навикнува на неа. И ние, исто така, одеднаш не сме ја наполниле чашата со знаење, туку затоа требало да поминат многу години.⁴¹

б) *Проповедање со добар живот и со личен пример*

Свештеникот да поучува со пример не значи да не говори, да не проповеда, туку да живее вистински христијански живот, така што од примерот на неговиот правилен, богоугоден живот да се поучуваат верниците. Неговиот живот многу треба да зависи од она што го проповедал или кажал пред луѓето, затоа што обичниот живот е резултат на нашата животна философија и на нашата вера. Во случај на противречност меѓу едното и другото, тој нема и не може да има успех. За таквите, вели свети Јован Златоуст, дека ја погрешиле својата професија.⁴²

Навистина, свештеникот треба да поучува повеќе со својот личен живот, отколку со зборови, кои се наоѓаат во противречност со неговиот секојдневен начин на живеење.⁴³ Во контекст на ова свети Јован пишува: „Душата на свештеникот треба да свети од убавина, за да може да ги радува и да ги просветува душите на оние што го гледаат“⁴⁴ Тргувајќи токму од ова, свети Јован Златоуст практикувал во голем број од своите проповеди да говори за добродетелите кои треба да го красат свештеникот, а тоа се: трезвеност, целомудрост, смиреност, образование, способност да поучува, гостоприемност, неговата примерност како добар сопруг и родител итн.

⁴¹ Д. Ј. Васиќ, *Пастирска служба по учењу св. Јована Златоуста*, Београд, без год. На издавање, стр.16-17.

⁴² Д-р Ацо Гиревски, протопрезвитер, *Пастирско богословие*, Скопје 2011, 355-356.

⁴³ Свети Јован Златоуст, *V беседа до сол. (О дужностима парохијскијех свештеника*, Задар 1897, 26.

⁴⁴ Св. Јован Златоуст, *За свештенството*, книга трета, глава 14.

Улогата на Светите Три Светители во современи денешни услови на пастирствување

Не е лесно и едноставно да се биде пастир во XXI век. Времето во кое живееме е време на силни искушенија и духовни борби. Сведоци сме на различни верски манифестации. Верниците во последно време покажуваат се поголем интерес за духовна обнова внатре во Црквата, за Христа и за христијанството.⁴⁵ Од друга страна пак има луѓе кои го изгубиле „чувството за Бога“. За нив поимот Бог е безначаен затоа што единствената стварност и вредност им е денешниот свет во кој итаат кон материјалното напредување и богатство.⁴⁶

Но, Црквата Христова треба да и остане верна на својата задача во овој свет. Во спротивно ја откажува својата верност и послушност кон Својот Спасител и Господ.⁴⁷

Од денешниот пастир се бара преданост и ревност во пастирското служење и тоа иста таква љубов и ревност со каква што на својата Голгота оделе бранителите на верата во годините на Страдањето на Црквата Христова. Кога пастирствувањето е сврзано со жртвување на својот живот, има многу примери во животите на: пороците, апостолите и светителите.⁴⁸

Св. Три Светители се олицетворение на христовидното пастирство и спасение. Тие со својот личен пример, како и многуте напишани дела се доказ за возвишеноста и одговорностите на духовното пастирство.⁴⁹

⁴⁵ Ацо Гиревски, *Пастирско богословие*, Скопје, 2011, 403.

⁴⁶ Исто, 384.

⁴⁷ Михаил Арх. Охридски и Македонски, *Паства – Годишен зборник книга 4*, Скопје, 1998, 15 и 17.

⁴⁸ Православље, 1 јуни 2001.

⁴⁹ Др, Протаставрофор, Ацо Гиревски, *Улогите на пастирот во црковната заедница*, Годишен зборник книга 4, Скопје 1998,153.

Еден од условите за успешното пастирствување е пастирскиот повик. Св. Василиј Велики, Св. Јован Златоуст и Св. Григориј Богослов биле повикани од Бога со внатрешното призвание. Тоа е т.н. природно, затоа што може да биде наследно или вродено од благочестиви родители кои имале исклучителна желба и почит кон пастирската служба. Па така Св. Василиј Велики многу прифатил од неговата баба Макрина, а Св. Григориј Богослов и Св. Јован Златоуст од нивните мајки Нона и Антуса.⁵⁰

Во денешно време можеби позастапено е надворешното признание, но и со стапувањето на кандидатите во Богословијата или на Богословскиот факултет се остава самите тие да одлучат дали ќе одат по тој пат или ќе изберат друг. Се е по Божја промисла!

Св. Јован Златоуст имал внатрешно (природно) призвание, исклучителни предиспозиции и дарби, но сепак долго се колебал пред да пристапи во свештеничка служба.⁵¹

Значи дилема имало некогаш, а има и денес кај денешните кандидати за пастири. Разликата од тогаш и денес е што образованието во денешни услови е многу поразвиено, па кандидатот покрај призивот има можности за солидна едукација.⁵²

Пастирската служба е тешка пред сè заради искушенијата кои пастирот ги има во текот на својата мисија. Гордоста, стравот (од извршување литургија, св. Тајни и молитвословија), самобендисаност, (очај, мрзеливост, бессилност), пасивност, претерана дружба (стремеж кон секуларизација) неуморна ревност, лични гревови, како и трите групи (материјални, авторитетни и скушенија во врска со светоста) си имаат свои спротивности. Пастирот мора да биде некаде на средината, со што ќе ги избегне двете крајности.⁵³

Свештеникот дејствува и живее во овој модерен свет, разбрануван од гревови и страсти и неговата основна должност е да се бори за победа над гревовите и страстите во

⁵⁰ Протаставрофор, д-р А. Гиревски, *Пастирско богословие*, цит. Дело, 61

⁵¹ Исто, 61 и 62.

⁵² Исто 62.

⁵³ Исто, 75 -114.

себе и кај своите духовни чеда.⁵⁴ Како иден кандидат за пастирска служба истокако и некогаш светите оци сакам да се преиспитам самиот себе си за она за кое се подготвувам – свештеничката служба. Имајќи ја во предвид сериозната опомена за пастирите преку делата на Св. Оци одлучив и мојот финален труд на Богословскиот факултет да биде поврзан со пастирската служба.

Мислев дека не можев да избирам подобри имиња за истражување и проучување на темата која е предмет на мојот интерес – Св. Василиј Велики, Св. Григориј Богослов и Св. Јован Златоуст се вистински водичи на пастирот и најголемите пастири во историјата на Црквата.

Благоречивиот Златоуст порачува : „Кој е пленет од инзвонредно силна страст, тој не ќе поднесе особено голема казна; меѓутоа, кој е уловен од слаба страст, тој е лишен од секаково оправдување. На пример, што би одговориле, ако Господ не запраша: Вие ме видовте гладен, зошто не ме нахранивте? Што може да не оправда за таквата постапка? Не оправдува ли сиромаштијата? Зар сме посиромашни од онаа вдовица, која дала само две лепти, и го надминала дарот на сите богати? Бог ја суди и цени не количината на дарот, а желбата и жртвата на срцето: и тоа е знак на Неговата промисла за можностите на човекот да го исполни долгот кон ближниот и да се спротивставува на секаково искушение од лукавиот!⁵⁵

Во нашето современо и модерно општество се соочуваме со секакви искушенија понудени преку медиумите (телевизија, радио, филм, реклами, печат, интернет) преполни со секакви соблазни.

Св. Василиј Велики во врска со ова вели: „Животот на грешниците ги открива и претставува сите наслади на сегашниот век. Животот, пак, на праведниците ги открива само благата на идниот век. Патот на спасението колку што ветува идни блага, толку тешкотии на сегашноста открива. Не воздржаниот и порочен живот не го продолжува тоа

⁵⁴ Исто, 75.

⁵⁵ Протоѓакон Г. Ибришимов, *Духовни бисери од Светите Отци*, 2007, 37.

што ќе настапи во иднина, туку тоа што е наслада во сегашноста. Поради тоа ,секоја душа оди и не може да опстои сред размислите за животот – кога ќе размисли за вечното, таа ја избира добродетелта; кога, пак, ќе заврти поглед врз сегашниот живот, таа го предпочита задоволството! Тука таа гледа свежина за телото, а таму поробување; тука пијанство, а таму пост; тука необуздаба смеа , а таму обилни солзи; тука танци, а таму молитви; тука блуд, а таму девство! Доколку вистинското благо е разбирливо за разумот само преку верата, а сладоста на гревот во нас е непосредно достапна и се предизвикува од секое чувство, тогаш блажен е секој, кој не е вовлечен од примките на погибелното задоволство, но, со трпение ја очекува надежта на спасението, и при избор на еден од двата пата на животот, тој не стапнува на патот, кој води кон зло!⁵⁶

Литургиската, учителската и пастирската служба се темелни свештенички служби. Секој пастир треба да создава навика кај верниците за присуство и учество на богослужбите. Верниците не треба да мислат дека е доволно да ја проследат богослужбата на радио или ТВ.⁵⁷ Еве како Св. Јован Златоуст размислува: Но, одговорими: ако ти одиш во храмот само еднаш, двапати преку годината по обичај, случајно или за некаква свеченост- како ние ќе те научиме на толку вистини, како ќе се извежбаш во толку добродетели, како јас ќе се оправдам и како ти ќе се спасиш?⁵⁸

Олтарот е централно место за средба меѓу Бога и неговиот народ., Престолот на свештенството се наоѓа на небесата“ вели Златоуст“ Кога ќе го видиш Господ жртвуван и положен на светата Трпеза, а свештеникот како се моли наведнат над Жртвеникот, и сите собрани како се руменеат од онаа драгоцената крв, зарем уште мислиш дека се наоѓаш заедно со луѓето и дека стоиш на земјата?“⁵⁹ Учителската дејност на пастирот подразбира, катихетска, евангелизаторска и мисионерска работа на свештеникот. Тоа значи дека свештеникот е должен да го поучува своето паство, преку катихетиката и проповедта. При поуката членовите на црквата, преку Божјите вистини и закони да се запознаат со својата вера. Истовремено користејќи ги: црковно издавачките дејности, емисиите на радио и ТВ,

⁵⁶ Протоѓакон Г. Ибришимов, *Духовни бисери од Светите Отци*, 2007, 111-112.

⁵⁷ А. Гиревски, *Улогата на пастирот во црковната заедница*, 137.

⁵⁸ Протоѓакон Г. Ибришимов, *Духовни бисери од Светите Отци*, 2007, 65.

⁵⁹ О литургији (Зборник текстова) Београд, 1997, 15.

своето знаење од теолоката наука да им одговори на своите духовни чеда на прашањата и темите.

Според Св. Јован Златоуст се проповеда со зборови, но и со добар живот и личен пример.⁶⁰ Апсурдно е пастирот да поучува за нешто што самиот тој не го исполнува. Значи потребно е да посведочи со личен пример за тоа што го проповеда. Тоа е најсовршениот начин на поучување: оние што се поучуваат со дело и зборови да се приведат кон блажениот живот кој го зацртал Господ Исус Христос.

Мисионерската дејност е мошне важна, затоа што целиот живот на парохијата е мисија. Парохијата за да ја оствари својата мисија како најмоќно средство ја има литургијата (во која преку евхаристијата се открива прославувањето на Спасителот) и проповедта која ќе биде сразмерно со новите барања во новото време.⁶¹ „ Како што е окото светлина за телото, така и пастирите треба да бидат очи за луѓето и светот“, рекол Св. Василиј Велики.

Најтешката улога на пастирот отсекогаш била душегрижништвото, а така е и денес. Духовниот пастир е централната и најважна личност во парохијата. Пастирите се должени да ја подготвуваат душата на секој верен, за да биде дел од Црквата рекол Св.Василиј Велики.⁶²

Ако пастирот се стреми кон Бога и ако за него спасението на душата на неговото духовно чедо е главна цел тогаш општењето (меѓусебно) ќе донесе плод достоин за неговата служба.

Според Св. Јован Златоуст,, Со зборовите ја креваме паднатата, и ја скротуваме разбрануваната душа, го сечеме она што е повеќе, го надоместуваме она што недостасуваи правиме сè друго што ќе ни послужи за здравје на душата.⁶³ Токму затоа пастирот треба да биде образован човек, но да остане свештеник, духовник и пастир, па кога човекот ќе

⁶⁰ Др. Протаставрофор, А. Гиревски, *Пастирско богословие*, 355.

⁶¹ Исто, 385.

⁶² Г. Ибришимов, *Духовни бисери од Светите Отци*, 2007, 140.

⁶³ Исто, 171.

појде кај него за прошка, тој треба да се обиде да проникне во неговиот живот и да му даде совет токму таков, за човекот да не страда.

Да се спаси човекот од страста на пастирот е многу важно. Лекарите ги лекуваат телесните болести, а свештениците и пастирите духовните.

Пастирот треба да ги познава новите општествени услови на живот и својата пастирска дејност да ја сообрази со новите услови и начини на живеење. Советите , поуките и беседите напишано од рацете на Тројцата светители во далечните векови се доказ дека корените на пастирството се многу длабоки и на духовното паство му даваат стабилност, сигурност и одлучност во денешното време.

Заклучок

Пастирската служба опфаќа посебна грижа за душите на луѓето во Црквата востановена од Господ Исус Христос и продолжува низ вековите преку апостолите и светителите до денес.

Св. Василиј Велики, Св. Григориј Богослов и Св. Јован Златоуст се големи светители со чисти срца, строга совест, пожртвувани служители, генијални проповедници, достојни Христови и апостолски наследници. Тие се современи духовни пастири на своето време и вистински примери за денешните свештеници. Нивните дела се извонредни прирачници за пастирите преку сите векови, сè до денешно време.

Денес свештениците и пастирите применувајќи ги делата на ненадминливите свети отци треба да се трудат што повеќе да ја запознаат душата на своите духовни чеда, нивните потреби- барања, страдања.

Пастирството во денешно време треба да ја има во себе динамиката на современиот живот. Тоа ќе му овозможи на пастирот подобро запознавање со современиот човек и неговата душа. Духовното препородување на душата со благородните средства води кон крајната цел: вечен живот во Царството Божјо.

Невозможно е на триесетина страници да се напише сè за Светите Тројца Светители. Преку нивното пастирствување се обидов да напишам многу малку за нив. Се надевам дека на добронамерниот читател на мојот дипломски труд ќе му бидат интересни за читање овие триесетина страници.

Молитвената закрила на вселенските отци и учители: Свети Василиј, Григори и Јован нека биде извор за жива и добродетелна вера, а секое дело под нивна заштита за Слава Божја и духовен мир.

КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

1. Алфеев, *Священство, Епископство. „Пастырь Добрый.”*
2. Архимандрит Кипријан Кери, *Пастирско богословље, братство св. Симеона мироточивог* 1988.
3. Атанасије Јевтић, јеромонах, Патрологија, *Источни Оци и писци 4. И 5. века*, Београд 1984.
4. Георгиевский В. *Св. Василий Великий как пастырь и учитель церкви*, Санкт-Петербург 2009
5. Др. А. Гиревски протаставрофор, *Улогата на пастирот во црковната заедница*, Скопје 2011.
6. Др. Протаставрофор Ацо Гиревски, *Улогите на пастирот во црковната заедница*, Годишен зборник книга 4, Скопје 1998.
7. Д. Ј. Васиќ, *Пастирска служба по учењу св. Јована Златоуста*, Београд, без год. На издавање.
8. Енциклопедија православља, *Београд 2002*.
9. Жан Луј Монсабре, *Свештеничко достоинство*, Скопље 1940.
10. Игумен Тихон, *Узвишеност свештенослужење, манастир-Хилендар*, Света гора Атонска, 2000.
11. Јустин Поповиќ, *Житија светих*, Ваљево 1991.
12. Лазар Мирковиќ, *Хертологија*, Београд 1961.
13. Михаил Арх. Охридски и Македонски, *Паства – Годишен зборник книга 4*, Скопје, 1998.
14. Монах Тадија, *Пролог*, Београд 1984
15. М-р. Трајанов Кирче, *Реторика во проповедите на Св. Јован Златоуст*, Скопје 2012.
16. О литургији (*Зборник текстова*) Београд, 1997

17. *Православна мисао*, Београд 1964
18. *Православље*, 1 јуни 2001.
19. Протаставрофор, д-р А. Гиревски, *Пастирско богословие*
20. Протојереј Георгије Флоровски, *Источни оци IV века*, манастир Хилендар 1997.
21. Прот. Др. Душан Јакшић, *Живот и учење Св. Јована Златоуста*, Срем.Карловици 1934 .
22. Протоѓакон Г. Ибришимов, *Духовни бисери од Светите Отци*, Скопска и Повардарска Митрополија 2007
23. Проф. Прот. Методи Гогов, *Патрологија, златна епоха на патристичката литература*, Скопје 1079.
24. Проф. Прот. Методи Гогов, *Пастирско богословие*, Скопје 1981.
25. Прот. Тимотеј Сељски, *Православна аскетика за младе (и почетнике)*, Цетиње 2001.
26. Свети Григорије Богослов Архиепископ Цариградски, *Празничне беседи*, Требиње-Врњачка Бања 2001.
27. Свети Јован Златоуст, *Шест књига о свештенству*, Вршац 2001.
28. Свети Јован Златоуст, V беседа до сол. (О дужностима парохијскијех свештеника), Задар 1897
29. Сливенски митрополит Иоаникий, *Размишления за пастирското служение, 02. 03. 2000, гр, Сливен .*
30. <http://sr.wikipedia.org>

СОДРЖИНА

1. Вовед.....	1
2. Кратки житија на Светите Три Светители	2
а) Свети Василиј Велики.....	2
б) Свети Григориј Богослов.....	3
в) Свети Јован Златоуст.....	4
3. Заедничкото празнување на Светите Три Светители.....	6
4. Историско-духовниот амбиент на IV век.....	8
5. Пастирската служба според Свети Василиј Велики.....	9
6. Пастирската служба според Свети Григориј Богослов.....	13
7. Пастирската служба според Свети Јован Златоуст.....	17
8. Улогата на Светите Три Светители во современите денешни услови за пастирствување.....	22
9. Заклучок.....	28
10. Користена литература.....	30
11. Содржина.....	31

КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

1. Прот. Др. Душан Јакшић, *Живот и учење Св. Јована Златоуста*, Срем.Карловици 1934 .
2. Атанасије Јевтић, јеромонах, Патрологија, *Источни Оци и писци 4. И 5. века*, Београд 1984.
3. Протојереј Георгије Флоровски, *Источни оци IV века*, манастир Хилендар 1997.
4. М-р. Трајанов Кирче, Реторика во проповедите на Св. Јован Златоуст, Скопје 2012.
5. Проф. Прот. Методи Гогов, *Пастирско богословие*, Скопје 1981.
6. Проф. Прот. Методи Гогов, *Патрологија, златна епоха на патристичката литература*, Скопје 1079.
7. *Православна мисао*, Београд 1964.
8. Свети Григорије Богослов Архиепископ Цариградски, *Празничне беседи*, Требиње-Врњачка Бања 2001.
9. Архимандрит Кипријан Кери, *Пастирско богословје*, братство св. Симеона мироточивог 1988.
10. Сливенски митрополит Иоаникий, *Размишления за пастирското служение, 02. 03. 2000, гр, Сливен*
11. Прот. Тимотеј Селски, *Православна аскетика за младе (и почетнике)*, Цетиње 2001.
12. Свети Јован Златоуст, *Шест књига о свештенству*, Вршац 2001.
13. Протоѓакон Г. Ибришимов, *Духовни бисери од Светите Отци*, Скопска и Повардарска Митрополија 2007.
14. Енциклопедија православља, *Београд 2002*.
15. Јустин Поповиќ, *Житија светих*, Ваљево 1991.
16. Лазар Мирковиќ, *Хертологија*, Београд 1961.
17. Монах Тадија, *Пролог*, Београд 1984
18. Алфеев, *Священство, Епископство. „Пастырь Добрый.”*
19. Георгиевский В. *Св. Василий Великий как пастырь и учитель церкви*, Санкт-Петербург 2009

20. О литургији (*Зборник текстова*) Београд, 1997.
21. Игумен Тихон, *Узвишеност свештенослужење, манастир-Хилендар, Света гора Атонска*, 2000.
22. Протаставрофор, д-р А. Гиревски, *Пастирско богословие*
23. Др. А. Гиревски протаставрофор, *Улогата на пастирот во црковната заедница*, Скопје 2011.
24. Михаил Арх. Охридски и Македонски, *Паства – Годишен зборник книга 4*, Скопје, 1998.
25. Др. Протаставрофор Ацо Гиревски, *Улогите на пастирот во црковната заедница*, Годишен зборник книга 4, Скопје 1998.
26. Д. Ј. Васиќ, *Пастирска служба по учењу св. Јована Златоуста*, Београд, без год. На издавање.
27. Свети Јован Златоуст, V беседа до сол. (О дужностима парохијскијех свештеника), Задар 1897.
28. Жан Луј Монсабре, *Свештеничко достоинство*, Скопје 1940.
29. Православље, 1 јуни 2001.
30. <http://sr.wikipedia.org>